

XỬ TRÍ THAI KỲ VỚI MẸ RHEBUS ÂM

TS. BS. Lê Thị Thu Hà
Bệnh viện Từ Dũ

Một thai kỳ với mẹ Rhesus âm cần chuẩn bị dự phòng cho:

- Bệnh lý tán huyết ở thai kỳ sau.
- Tình trạng băng huyết sau sinh (BHSS) có truyền máu cho mẹ ở lần sinh này.
- Tình trạng tán huyết bé sau sinh.

TIÊM PHÒNG ANTI-D IMMUNOGLOBULIN DỰ PHÒNG BỆNH LÝ TÁN HUYẾT THAI KỲ SAU

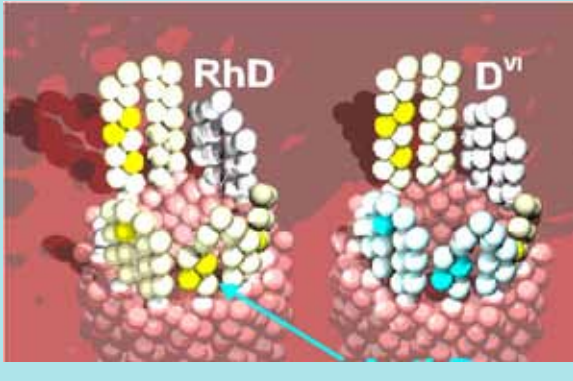
1. Thai phụ đến khám thai lần đầu tiên cần thử nhóm máu và yếu tố Rhesus trong xét nghiệm thường qui.

- Đối với những thai phụ có Rh âm: xét nghiệm yếu tố Rh cho cha bé. Nếu cha bé cũng Rh âm thì không cần tiêm Anti-D Ig. Nếu cha bé Rh dương hay không xác định được nhóm máu của người cha thì thai phụ cần được xét nghiệm kháng thể Anti-D.
- Xét nghiệm tìm kháng thể Anti-D: khoảng tuần thứ 20-28.

- Nếu thai phụ Rh âm đã có kháng thể Anti-D: sau sinh, bé cần được gởi dưỡng nhi để đề phòng thiếu máu tán huyết cho bé và thai phụ cần được theo dõi sát thai kỳ.
- Nếu thai phụ Rh âm không có kháng thể Anti-D nên được tiêm dự phòng Anti-D immunoglobulin.

2. Đối với thai phụ Rhesus âm mang thai lần đầu thuộc đối tượng tiêm Anti-D (cha bé Rhesus dương và thai phụ không có kháng thể anti-D)

- **Trước tuần lễ 28 thai kỳ** không xử trí gì khác ngoài việc khám thai theo qui trình.
 - **Tuần 28 thai kỳ:** tiêm một liều Anti-D Ig
 - **34 tuần:** tiêm nhắc lại
 - **Trong vòng 72 giờ sau sinh** tiêm nhắc lại (sau khi lấy máu XN **Kleihauer**).
 - Tiêm trong trường hợp mẹ truyền máu có Rh dương trong vòng 72 giờ được truyền máu
- Liều: tiêm bắp (cơ Delta) 1000UI (200mcg) hoặc 1250UI (250mcg) Anti-D Ig mỗi lần tiêm.*

DỰ PHÒNG CHO MẸ TRONG CUỘC SINH, CHUẨN BỊ MÁU HIỂM

- Trong cuộc chuyển dạ, không thể lường trước được tai biến có thể xảy ra hay không. Nếu có BHSS, việc truyền máu khác nhóm (truyền máu Rhesus dương cho người Rhesus âm) sẽ gây nguy hiểm. Vì vậy việc chuẩn bị máu cùng nhóm và cùng yếu tố Rhesus là điều cần thiết.
- Tư vấn thai phụ về nguy cơ BHSS và việc truyền máu khác nhóm.
- Cho thai phụ nhập viện trước ngày dự sinh 10 ngày để chuẩn bị máu Rhesus âm cùng nhóm 2 đơn vị.

CHUẨN BỊ CHO BÉ SAU SINH

- Ngay sau sinh: lấy máu cuống rốn của thai nhi (từ những bà mẹ có Rh âm) làm những xét nghiệm: nhóm máu ABO-Rh, định lượng Hb, bilirubin và test Coombs cho bé.
- Bé cần được gọi dưỡng nhi để theo dõi tình trạng thiếu máu tán huyết, có thể thay máu khi cần thiết (sơ đồ 1).

***Xét nghiệm định danh kháng thể Anti-D:**
thực hiện lúc thai 20-28 tuần

** Chỉ định dùng Anti-D Ig trước sinh

Anti-D dùng trong những trường hợp **thai phụ có Rh âm không có kháng thể Anti-D** ngay **sau bất cứ nguy cơ truyền máu thai nhi - mẹ** nào sau đây:

- Kết thúc thai kỳ: nội hoặc ngoại khoa.
- Thai ngoài tử cung.

- Hút nạo buồng tử cung sau sẩy thai.
- Dọa sẩy thai sau 12 tuần.
- Sẩy thai sau 12 tuần.
- Thực hiện thủ thuật xâm lấn trước sinh như chọc ối, sinh thiết gai nhau, lấy mẫu máu thai.
- Xuất huyết trước chuyển dạ.
- Ngoại xoay thai.
- Chấn thương bụng kín.
- Thai chết trong tử cung.

Thời điểm dùng Anti-D Ig

- Các thai kỳ bình thường: Trong quý 3 thai kỳ thường có sự truyền máu tiềm ẩn giữa mẹ và thai. Do đó cần tiêm Anti-D Ig 3 lần:
 - **Tuần 28** thai kỳ
 - **Tuần 34** thai kỳ
 - Ngay sau sinh (càng sớm càng tốt, nên trước 72 giờ) đối với bé có Rhesus dương.
- Đối với các trường hợp có nguy cơ truyền máu mẹ - thai kể trên, Tiêm Anti-D Ig ngay sau bất kỳ nguy cơ nào kể trên (càng sớm càng tốt).
- Với các thai kỳ tiếp diễn đến lúc sinh nên tiêm nhắc lại vào các thời điểm 28 tuần, 34 tuần và ngay sau sinh.

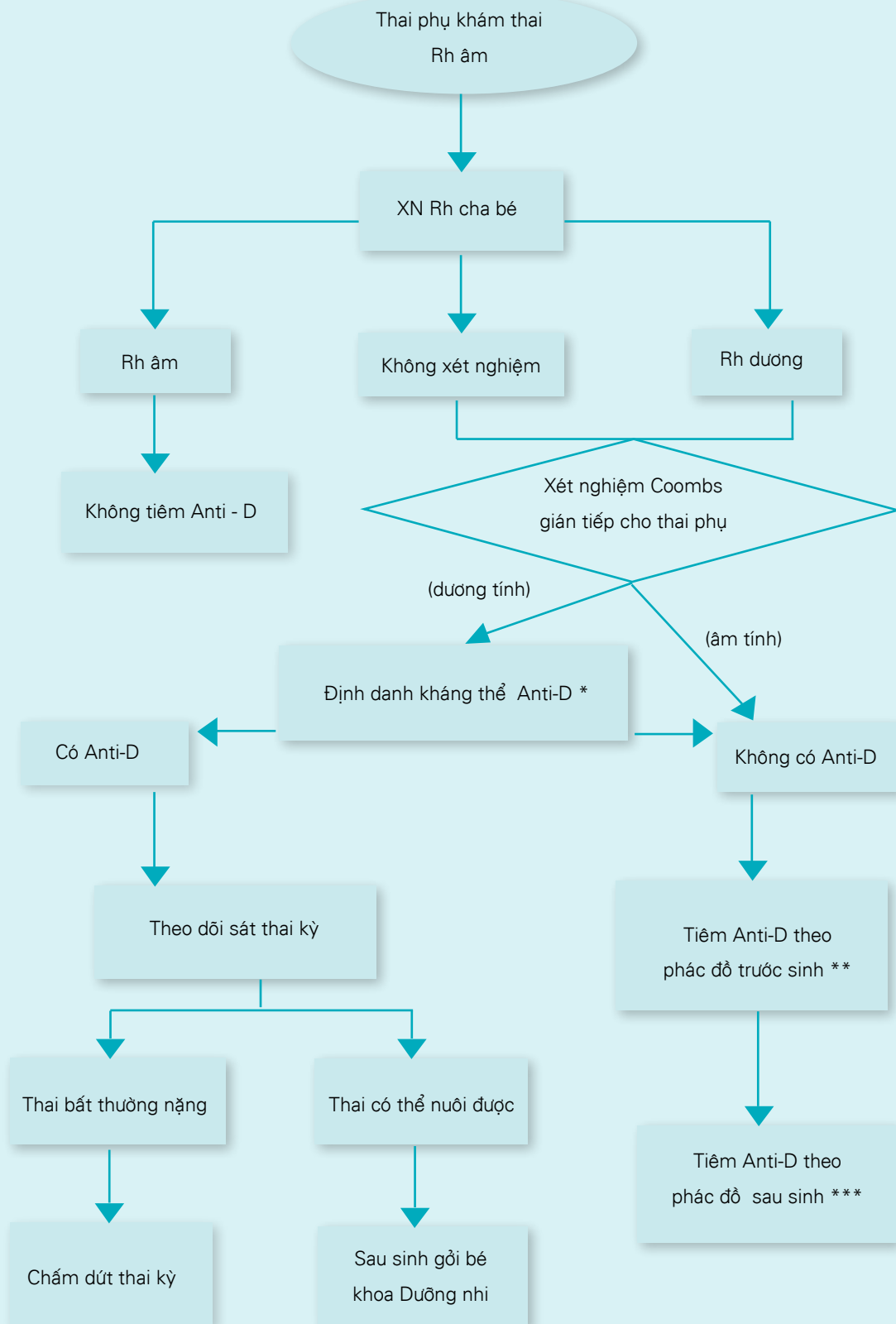
Lưu ý

- Đối với sẩy thai tự phát trước 12 tuần không kèm hút nạo thì không cần sử dụng Anti-D Ig.
- Với dọa sẩy thai sau 12 tuần, nếu còn ra huyết ít nên dùng liều nhắc lại Anti-D sau mỗi 6 tuần đến hết ra huyết. Sau đó dùng như phác đồ trên: 28-34 tuần và ngay sau sinh nếu bé có Rhesus dương.

***Chỉ định dùng Anti-D Ig sau sinh

- Sinh bé mang Rhesus dương.
- Ngay sau sinh, nên lấy máu dây rốn xét nghiệm nhóm máu ABO và Rhesus. Nếu Rhesus bé dương cần tiêm ngay cho mẹ một liều Anti-D Ig. Nếu Rhesus bé âm, không cần tiêm.
- Nên làm xét nghiệm Kleihauer / máu mẹ (lấy máu mẹ càng sớm càng tốt, nên lấy trong vòng 2 giờ sau sinh và trước khi tiêm Anti-D) để định thể tích hồng cầu

PHÁC ĐỒ XỬ TRÍ THAI PHỤ RHESUS ÂM

thai nhi trong tuần hoàn mẹ (FMH: the Feto Maternal Haemorrhage). Test Kleihauer được thực hiện khi thai >20 tuần và có chỉ định.

- Test Kleihauer là thử nghiệm nhằm phát hiện tế bào hồng cầu thai nhi trong tuần hoàn mẹ. Theo nhiều nghiên cứu thấy rằng: hơn 50% trường hợp sinh có lượng hồng cầu thai nhi qua tuần hoàn mẹ dưới 4ml. Khi đó liều tiêm bình thường từ 1000-1250mcg Anti-D Ig là đủ. Trong những trường hợp một lượng lớn hồng cầu thai nhi vào tuần hoàn mẹ (như: thai tích dịch, chấn thương bụng kín 3 tháng cuối thai kỳ, đa thai lúc sinh, sinh giúp bằng dụng cụ, thai chết lưu, bóc nhau bằng tay) thì cần tăng liều Anti-D Ig mới có thể trung hòa được kháng nguyên là hồng cầu thai nhi. Nếu FMH =4ml thì cần tiêm thêm 500UI Anti-D Ig, lặp lại sau liều đầu 48 giờ. Nếu FMH >4ml thì cần tăng lượng Anti-D Ig: 125UI cho mỗi ml máu thai nhi. Nếu FMH >15ml thì tiêm liều 2500–5000 UI.

Chỉ định dùng Anti-D Ig nếu cần truyền máu Rh dương khẩn cấp (tổng lượng truyền không quá 20% lượng máu cơ thể): trong vòng 72 giờ sau khi truyền máu.

Tài liệu tham khảo

1. Joint Working Group of the British Blood Transfusion Society and the Royal College of Obstetricians and Gynaecologists. Recommendations for the use of anti-D immunoglobulin for Rh Prophylaxis. Transfusion Medicine, 1999, 9: 93-97.
2. NICE issues guidance for RhD-negative women during pregnancy. NICE 2002/ 024. Issued:10th May 2002.
3. Royal College of Obstetricians and Gynaecologists, 1999. Use of anti-D immunoglobulin for Rh prophylaxis.
4. Wray J, Vause S, Maresh M (1999) Maternity Care Audit; Management of women who are RhD negative in Northern Ireland. Project Report for DHSS Northern Ireland. RCOG, Clinical Audit Unit, Manchester.

Chúc mừng website hosrem.org.vn
đạt 1.000.000
lượt truy cập trong vòng 10 tháng*

www.hosrem.org.vn

website hàng đầu về sản phụ khoa và vô sinh

*Kể từ thời điểm hosrem.org.vn thay giao diện mới, trong vòng 10 tháng (từ tháng 10/2010 đến tháng 8/2011)